

EN WIJ DAN...

DE MENING VAN 1.500 MBO JONGEREN IN CORONATIJD.

Praktische adviezen voor beleidsmakers,
scholen en relevante organisaties.

Save the Children

Beste meneer Rutte,
"Waarom is er zoveel onduidelijkheid over de mbo sector? Het lijkt alsof wij vergeten worden terwijl wij (hele mbo sector; bestuur, directie, docenten, studenten etc.) Ook recht hebben op duidelijkheid net als basisscholen, VO-scholen, hbo en dergelijke." - 21 jaar (V)

VOORWOORD

Jongeren met een praktijkopleiding hebben niet het idee te zijn betrokken bij beleid omtrent coronamaatregelen, of gehoord over de impact die de coronacrisis heeft op hun dagelijks leven. Save the Children Nederland heeft geprobeerd een beeld te krijgen van hetgeen praktisch opgeleide jongeren de komende tijd nodig hebben, en dat te vertalen in praktische adviezen aan beleidsmakers, scholen en relevante organisaties. Het doel is dat die adviezen, indien in praktijk gebracht, jongeren helpen om in september weer een goede start te maken op school.

Dit onderzoek biedt inzichten in de invloed van die maatregelen op jongeren, hun schoolresultaten en op financieel gebied. Een online vragenlijst is met en door jongeren met een praktische opleiding opgesteld. Die lijst is gedeeld met mbo-scholen, lokaal jongerenwerk en netwerkpartners en heeft geresulteerd in reacties van maar liefst 1.500 praktisch opgeleide jongeren. Dit is aangevuld met de resultaten van gesprekken met jongeren en beleidsmakers van de gemeente Weert, en met jongerenambassadeurs van het project Speaking Minds.¹

De resultaten zijn duidelijk. Jongeren van het mbo voelen zich vergeten of onvoldoende gehoord. Het gebrek aan sociale contacten door corona (maatregelen) ervaren jongeren als een groot gemis. Stages zijn een essentieel onderdeel voor de opleiding van mbo jongeren. Doordat stages nu niet of nauwelijks door kunnen gaan, komen zij in de problemen met hun praktijkexamens. Tot slot blijkt dat deze groep jongeren nog steeds veel vragen heeft over schoolzaken en de regels rondom corona.

We moedigen u aan om naast het lezen van dit rapport ook zelf in gesprek te gaan en blijven met deze jongeren. Jongeren van het mbo hebben ons massaal gestuurd wat hun ervaringen zijn in deze bijzondere tijd. En hebben daarmee laten zien graag hun ervaringen te delen, en mee te willen praten om de invloed van de coronamaatregelen op hun leefwereld inzichtelijk te maken. De sleutel tot positieve veranderingen voor de jongeren ligt bij u. Wij helpen u graag een stukje op weg met de adviezen van en door jongeren in dit rapport.

Ik wens u veel leesplezier.²

Marjolein Weidema

Senior Projectmedewerker Binnenlandprogramma
Save the Children Nederland

¹ Speaking Minds is een methodiek van Save the Children waarin beleidsmakers en praktisch opgeleide jongeren in gesprek gaan over beleidsvraagstukken die de jongeren direct raken. De methodiek werkt toe naar concrete adviezen die de jongeren zelf aan beleidsmakers geven. Zie voor meer informatie www.speakingminds.nl

² Quotes van de jongeren zijn expres niet verbeterd om de ideeën en opmerkingen van de jongeren zo authentiek mogelijk te houden.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	2
Aanleiding	4
Praktisch opgeleide jongeren	4
Politieke participatie	4
Jongerenparticipatie bij beleidsvorming	5
Participatie van jongeren in dit onderzoek	5
Onderzoeksmethode	5
Leeswijzer	6
1. Ervaringen van praktisch opgeleide jongeren tijdens corona	7
1.1 Wat vinden jongeren positief aan deze crisis?	8
1.2 Wat vinden jongeren negatief aan deze crisis?	8
1.3 Jongeren over hun thuissituatie in coronatijd	8
1.4 Wat hebben jongeren nodig tijdens deze crisis?	8
1.5 Adviezen voor in de praktijk	9
2. Onderwijs tijdens de coronamaatregelen	10
2.1 Wat vinden jongeren positief aan hun schoolsituatie tijdens de coronatijd?	10
2.2 Wat vinden jongeren negatief aan hun schoolsituatie tijdens de coronatijd?	10
2.3 Wat hebben jongeren nodig om weer goed met school te kunnen starten?	11
2.4 Adviezen voor in de praktijk	12
3. Financiële gezondheid van jongeren in coronatijd	13
3.1 Invloed van de coronamaatregelen op de financiën van jongeren	13
3.2 Welke hulp hebben jongeren nodig om niet in de geldproblemen te komen?	14
3.3 Adviezen voor in de praktijk	14
4. Veel gestelde vragen van jongeren van het mbo aan premier Rutte	16
5. Conclusie	18
Bijlage A. Praktische tips om jongeren te betrekken bij de maatregelen	19

“Ik zou op mijn stage nu geld gaan verdienen en in de zomervakantie daar blijven werken met als vervolg een vast contract na de opleiding, zodat ik toch nog wat inkomen heb naast studiefinanciering. Ik moet namelijk op mezelf gaan wonen wegens thuis omstandigheden, maar omdat alles nu in 1 klap weg is gevallen door de corona gaat dat helaas financieel niet voorlopig.” - 21 jaar, (V)

AANLEIDING

Op 12 maart dit jaar sloten de universiteiten en hogescholen in Nederland hun deuren vanwege het coronavirus. Evenementen met meer dan 100 personen werden afgelast en in heel Nederland werd opgeroepen om zoveel mogelijk thuis te werken. Op 15 maart ging ook het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en het mbo dicht. Een dag later hield premier Rutte een toespraak voor heel Nederland. De impact die het coronavirus op ons land had, werd in sneltreinvaart duidelijk. Dit was een serieus virus dat niet zomaar weg zou gaan. De coronacrisis had impact op heel Nederland. Die impact was ook direct voelbaar bij jongeren. Het sociale leven dat voor hen zo belangrijk is, werd abrupt stop gezet. De 1.5 meter afstand werd de norm en les op school, naar je stageplek gaan, sporten of met vrienden afspreken zat er even niet in.

We zijn nu ruim drie maanden verder. De zomervakantie staat voor de deur en de anderhalve meter samenleving is een feit. Maar wat is nu precies de impact hiervan op praktisch opgeleide jongeren? Voelen zij zich gezien en gehoord? Welke gevolgen heeft het thuisonderwijs op hen? Hoe wordt het leven op school na de zomervakantie weer opgepakt? De antwoorden op deze vragen behandelen we

in het rapport, en worden aangevuld met concrete adviezen om jongeren beter in staat te stellen om te gaan met de (negatieve) gevolgen van de coronacrisis.

Praktisch opgeleide jongeren

In deze vragenlijst hebben jongeren vanuit het mbo hun stem mogen geven. Uit onderzoek blijkt dat deze groep praktisch opgeleide jongeren weinig vertrouwen in de politiek heeft, en een lage mate van politieke participatie.³ Jongeren van het mbo geven aan politici onbetrouwbaar te vinden en geloven niet dat politici naar hen luisteren of dat hun stem meetelt. Een negatieve houding over de politiek en de samenleving zorgt ervoor dat praktisch opgeleide jongeren minder het nieuws volgen, minder praten over actuele situaties in Nederland en minder politiek participeren. Juist in deze tijd rondom corona en alle maatregelen liggen er kansen om deze negatieve houding om te buigen door de wensen en behoeften van praktische opgeleide jongeren te verzamelen, en daarmee te proberen hun participatie te vergroten.

Politieke participatie

Participatie gaat over het uiten van behoeften en meningen, om zo invloed uit te oefenen op beslissingen die betrekking

³ Van Engelen. J. Politieke Participatie van Lager Opgeleide en Kwetsbare Jongeren. 2016.

hebben op je leefomgeving. Uit onderzoek⁴ is gebleken dat hoe hoger het opleidingsniveau, hoe groter de politieke betrokkenheid en hoe meer er gestemd wordt.

Het recht van participatie is vastgelegd in artikel 12 van het VN-Kinderrechtenverdrag.

Artikel 12. Ieder kind heeft het recht zijn mening te geven over zaken die hem/haar aangaan. Die mening moet serieus genomen worden.

Kinderen hebben het recht om hun mening te geven over beslissingen die hen aangaan. Daarom moet het mogelijk zijn voor kinderen en jongeren om inspraak en invloed te hebben. Dus om mee te praten, mee te denken en mee te doen. Thuis, op school en in de wijk.

Toch zijn jongeren nog steeds ondervertegenwoordigd als het gaat om politieke participatie. Beleidsmakers geven aan dat ze het lastig vinden om jongeren te vinden die geïnteresseerd en enthousiast zijn en benoemen als grootste nadeel aan jongerenparticipatie dat het arbeidsintensief en tijdrovend is en dat het proces van beleidsvorming niet 'jeugd vriendelijk' is.⁵ Daarnaast blijkt dat jongeren, als ze uitgenodigd worden om mee te praten, geen beslissingsbevoegdheid hebben en de participatie van jongeren van weinig betekenis is.⁶ Hoe vaker dit gebeurt des te minder de jongeren hun mening willen geven over onderwerpen die hen aangaan.

Jongerenparticipatie bij beleidsvorming

Gemeenten zijn verplicht burgers – en dus ook jongeren – te betrekken bij de vorming van beleid. Dit gebeurt volgens de Kinderombudsman onvoldoende.⁷ Jongeren die wél actief zijn komen vaak niet uit kwetsbare groepen, zijn vaker hoger opgeleid en hebben positieve rolmodellen in de thuissituatie en op school. Gemeenten weten onvoldoende of de voor jongeren bedoelde voorzieningen passend zijn en goed worden gebruikt. Daarom moeten jongeren ook in deze tijd kunnen meepraten, meedoen en meebeslissen over maatregelen die hen aangaan. Burgerparticipatie van jongeren is onmisbaar bij het vinden van gerichte oplossingen voor maatschappelijke problemen die jongeren ten gevolge van corona ervaren. In de praktijk blijkt dat het voor veel gemeenten lastig is

om jongeren op een betekenisvolle manier te betrekken bij hun beleidsontwikkeling. Dit geldt in nog grotere mate voor praktische opgeleide jongeren.

Participatie van jongeren in dit onderzoek

De opzet van de vragenlijst is samen met jongeren van het mbo opgesteld. Zij hebben meegedacht met de vraagstelling en de inhoud van de vragen. Na het analyseren van de resultaten en de doorvertaling naar adviezen, zijn deze gedeeld en besproken met een aantal jongerenambassadeurs van het project Speaking Minds. Deze jongeren hebben de algemene adviezen doorvertaald naar praktische adviezen aan gemeenten, scholen en organisaties.

Ambassadeurs van Speaking Minds

Tijdens Speaking Minds denken, praten en doen jongeren mee over plannen in hun gemeente en op nationaal niveau, en brengen zij actief advies uit aan beleidsmakers. Als jongeren na afloop van een Speaking Minds traject willen blijven meepraten en beslissen, kunnen zij ambassadeur worden voor Speaking Minds. Op deze wijze vragen de jongeren structureel aandacht voor de situatie van jongeren in armoede en schulden en laten zien dat de mening van jongeren telt en het verdient om naar geluisterd te worden. De jongerenambassadeurs van Speaking Minds bestaan allemaal uit praktische opgeleide jongeren (vmbo, pro, mbo).

Onderzoeksmethode

Het doel van dit onderzoek was om via een korte vragenlijst te inventariseren tegen welke problemen praktisch opgeleide jongeren aanlopen vanwege de coronamaatregelen. Daarnaast is gekeken naar de behoeften die jongeren hebben voor de zomervakantie en wat zij nodig hebben om in september weer goed met hun studie te kunnen starten. Voor het bereiken van mbo studenten is contact gezocht met alle mbo scholen in Nederland. Daarnaast zijn burgerschapsdocenten van het mbo persoonlijk benaderd om de vragenlijst onder hun studenten uit te zetten. Verder heeft de studentenraad van het Regio College Zaanstreek Waterland (Noord-Holland) de vragenlijst actief onder alle studenten van hun college uitgezet. Naast de vragenlijst zijn er online sessies geweest met de Speaking Minds jongerenambassadeurs en mbo studenten niveau twee van de Gilde Opleiding in de gemeente Weert.

⁴ Schmeets, H. Politieke betrokkenheid in Nederland. CBS, 2017.

⁵ Weidema, M.H. De Attitudes, Vaardigheden en Behoeften van Beleidsmakers ten opzichte van Jongeren en Jongerenparticipatie bij Beleidsvorming, 2016.

⁶ Cornellissen, M. (2000). 'De' jongere bestaat niet. Negatieve gevolgen van beeldvorming over jongeren. Landelijk Bureau Leeftijdscriminatie: Utrecht.

⁷ Kinderombudsman. Gezamenlijke brief oproep aan nieuwe gemeenteraadsleden, 2018.

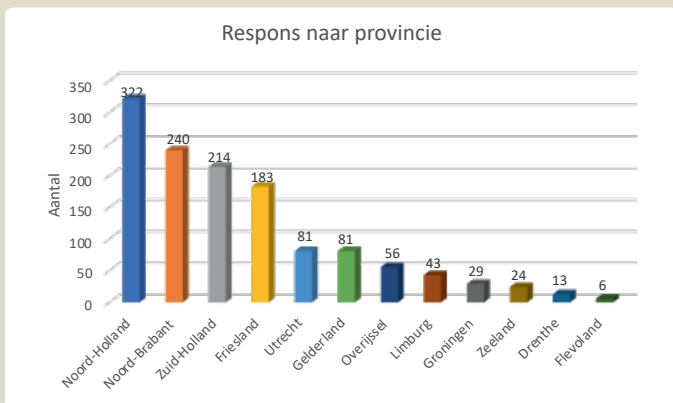
In totaal hebben tussen 2 en 23 juni een totaal van 1.439 jongeren van het mbo uit alle provincies in Nederland de vragenlijst ingevuld. 67% van de respondenten is vrouw en 32% man. Zie voor een verdeling per provincie en leeftijd Figuur 1 en 2. Daarnaast hebben zeventien jongeren uit Weert en twaalf jongerenambassadeurs van het project Speaking Minds hun mening gegeven over de coronamaatregelen en de impact daarvan op hun leven. In totaal zijn de vragen, meningen en adviezen van 1.468 jongeren vanaf zestien jaar meegenomen in dit adviesrapport.

Leeswijzer

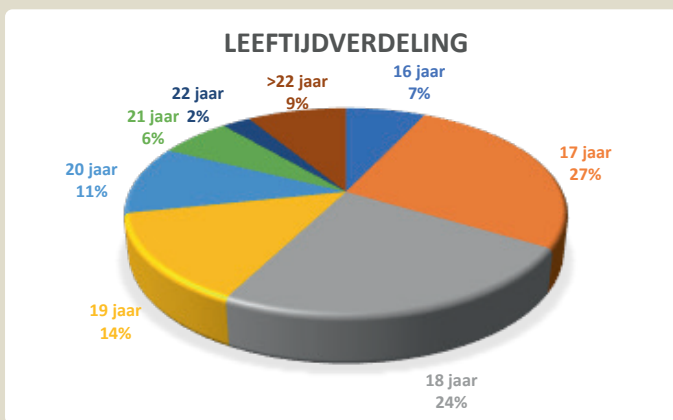
De resultaten van dit onderzoek zijn onderverdeeld in drie categorieën:

- Algemene ervaringen van jongeren over de coronacrisis
- De invloed van de coronamaatregelen op school
- De invloed van de coronamaatregelen op financieel gebied

Elke categorie sluit af met aanbevelingen voor gemeenten, scholen en organisaties die werken met praktisch opgeleide jongeren. Tot slot worden de vragen met u gedeeld die jongeren van het mbo graag zelf aan premier Rutte hadden willen stellen als zij de mogelijkheid hadden gehad om hem te interviewen. Dit geeft een goed beeld in wat praktijkopgeleide jongeren bezighoudt en welke onduidelijkheden er voor hen zijn rondom de coronacrisis.

Figuur 1: Respons naar provincie

Figuur 2: Respons naar leeftijd

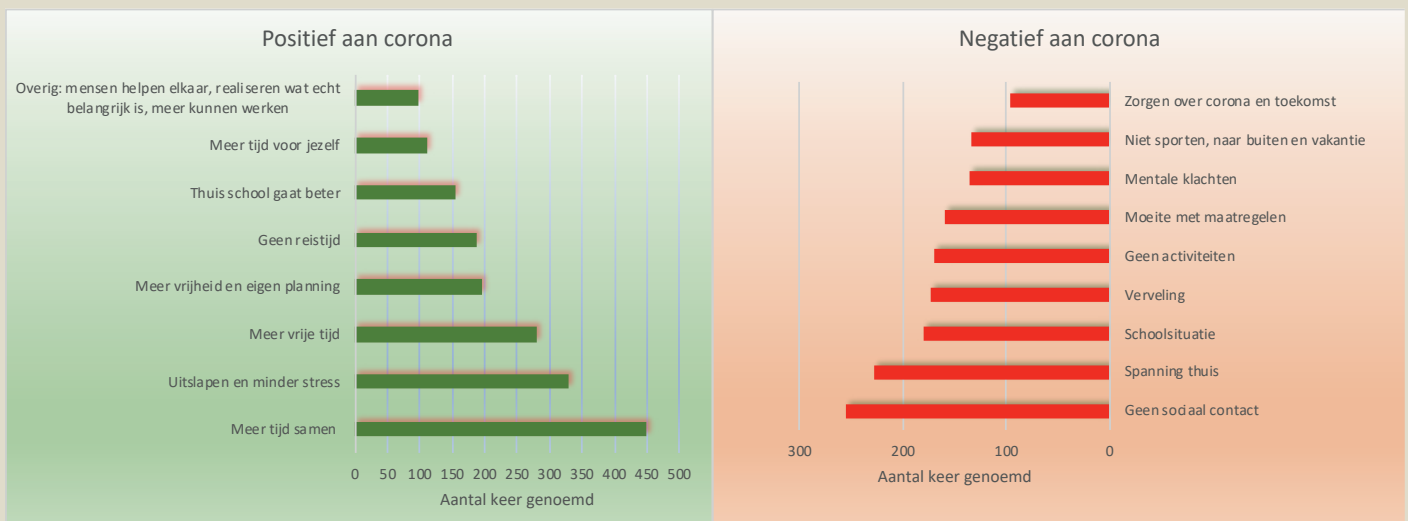
1. ERVARINGEN VAN PRAKTISCH OPGELEIDE JONGEREN TIJDENS CORONA

“Nou ik vind niks leuk aan het virus zelf en wat die doet. Maar ik vind het niet erg om even een pauze te hebben van alles. Thuis gaat het goed, gaat zelfs beter nu niet alles zo haastig moet.” - 20 jaar (V)

Ruim 85 procent van de jongeren geeft aan een beetje tot heel veel moeite te hebben met de maatregelen die genomen zijn vanwege het coronavirus. Een klein gedeelte van de jongeren heeft helemaal geen moeite met de maatregelen.

Praktisch opgeleide jongeren vinden het lastig om zich aan te passen aan de anderhalve meter samenleving. Ze hebben moeite om goed om te gaan met de maatregelen die de overheid in overleg met het RIVM bepaald heeft, ook omdat het veel invloed heeft op het contact met vrienden.

Jongeren mochten twee dingen benoemen die zij als negatief en positief ervaren rondom de coronamaatregelen. Zie Figuur 3 voor een overzicht van de resultaten.

Figuur 3. Wat jongeren positief en negatief vinden aan de coronamaatregelen

1.1 Wat vinden jongeren positief aan deze crisis?

Jongeren geven aan vooral meer vrijheid te hebben om hun eigen tijd in te delen en ze hebben meer vrije tijd doordat er geen reistijd naar school is. Ook is er nu tijd om nieuwe dingen te leren en is er minder stress omtrent schoolzaken. Er zijn ook jongeren die aangeven het fijn te vinden dat mensen beter met elkaar omgaan en inzien wat echt belangrijk is. Tenslotte wordt als positief aan corona genoemd dat deze tijd en de maatregelen goed zijn voor het milieu.

“Positief aan de coronacrisis vind ik dat ik nu met school meer tijd heb op om zelfstandig te werken. Omdat ik het op school soms te lastig vind om [me] te kunnen concentreren. En ik kan nu meer buiten zijn met de hond of gewoon even naar het bos een stuk wandelen.” - 23 jaar (V)

1.2 Wat vinden jongeren negatief aan deze crisis?

Meer problemen ervaren jongeren rondom de coronamaatregelen en hun sociale contacten. Sociale contacten zijn een groot en belangrijk onderdeel van het leven van jongeren en (intensieve contacten) worden nu erg gemist. Jongeren geven aan zich best eenzaam te voelen. “Ik heb geen coronabuddy” vertelt een jongen (20 jaar). Een ander zegt: “Ik moest mijn vakantie annuleren en me vrienden kan ik niet zien” - 19 jaar (V). Daarnaast geven jongeren aan moeite te hebben met de anderhalve meter samenleving, omdat ze vaak vergeten dat je die afstand moet nemen. “Ik vind de anderhalve meter afstand moeilijk te onthouden als ik gezellig met vrienden ben.” - 17 jaar (M).

De negatieve kant van corona bestaat niet alleen uit het gemis van sociale contacten maar ook uit veel onduidelijkheid over school en een lage motivatie om aan school te werken. 22% van de jongeren ervaart gebrek aan structuur en verveling. Het gebrek aan duidelijkheid en structuur zorgt bij sommige jongeren voor meer stress.

“Ik word gek van de anderhalve meter maatregel. Ik heb al drie maanden niemand echt aangeraakt (op mijn ouders en broertje na). Ik val nu officieel in de categorie eenzame jongens. Ik ben 17 jaar, bijna 18 en single. Je ontmoet helemaal niemand en al zou je een klik hebben met iemand kom je ook niet veel verder. Want alleen maar praten met een leuk meisje is ook niet echt leuk. Het is het sociale wat ik mis.” - 17 jaar (M)

1.3 Jongeren over hun thuissituatie in coronatijd

De vragenlijst geeft een wisselend beeld over de thuissituatie: veel jongeren geven aan dat het thuis relaxed is (60%) en bij veel jongeren ook gezellig (45%). Toch zorgt deze situatie ook bij velen voor spanning (25%). En 13% van de jongeren geeft zelfs aan dat er vaker ruzie en spanning is binnenshuis doordat ze [het gezin] veel op elkaars lip zitten. Daarnaast is verveling en gemis van activiteiten vaak genoemd, volgens een jongere uit Weert ga je dan ‘domme dingen doen’.

1.4 Wat hebben jongeren nodig tijdens deze crisis?

Jongeren hebben voornamelijk behoefte aan fysiek sociaal contact en verschillende (laagdrempelige) activiteiten om met vrienden te ondernemen. Veel jongeren gaan regelmatig uit of naar festivals, maar er zijn op dit moment weinig alternatieven nu veel van deze activiteiten niet door kunnen gaan. Dit zorgt voor een grotere mate van verveling en eenzaamheid. Daarnaast staat de zomervakantie voor de deur. De meeste jongeren hebben hun vakantieplannen moeten wijzigen en veel gaan helemaal niet op vakantie, maar willen gaan werken.

1.5 Adviezen voor in de praktijk

Om de jongeren beter te bereiken en te ondersteunen worden hieronder adviezen gegeven voor gemeenten, overheid en jongerenorganisaties. De boodschap is om echt naar jongeren te luisteren en hierin aan te passen aan hun leefwereld en taal. Zorg daarnaast voor duidelijkheid.

Gemeente

- **Stimuleer sociale contacten. Organiseer extra activiteiten.** Zorg dat jongeren een uitvlucht hebben, zeker nu de zomervakantie voor de deur staat en veel jongeren niet op vakantie zullen gaan. Organiseer (sport) activiteiten speciaal gericht op jongeren zodat zij een dagbesteding hebben. Betrek jongeren bij het organiseren en promoten van deze activiteiten. Vergeet dan niet een kleine vergoeding of bedankje te geven voor deze investering. Communiceer via sociale mediakanalen, hang flyers op in de wijk ontworpen door de jongeren zelf en bezoek de plekken waar de meeste (financieel kwetsbare) jongeren komen. Daarnaast kunnen jongerenwerkers Whatsapp-groepen maken met jongeren uit dezelfde wijk en van dezelfde leeftijd, zodat ze elkaar sneller weten te vinden.
- **Jongeren in de gemeente Weert** gaven ook aan zich te vervelen door een gebrek aan activiteiten. Daarom kwamen zij met het advies aan de gemeente om meer laagdrempelige, gratis buitenactiviteiten te organiseren in de buurt. Ideeën die werden genoemd waren onder andere sportactiviteiten en toernooien. Maar ook een buitenbioscoop en (bord)spellen zoals levend stratego, zodat er ook activiteiten zijn voor jongeren die niet zo van sport/groepsactiviteiten houden. De activiteiten kunnen worden georganiseerd samen met de jongeren, waarbij jongerenwerkers ondersteuning kunnen bieden.

School

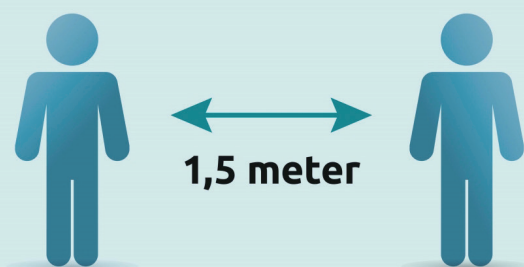
- **Extra aandacht voor eenzaamheid onder jongeren.** Jongeren geven aan zich (af en toe) eenzaam te voelen. Het is daarom belangrijk dat er meer aandacht wordt besteed aan het onderwerp eenzaamheid en gevoelens die daarbij horen zoals bijvoorbeeld angst en stress. Los van corona werd er in 2019 al een oproep gedaan door Nadi van de Watering (25 jaar) om

eenzaamheid onder jongeren meer bespreekbaar te maken en elkaar te vinden.⁸ Juist in coronatijden is het van belang om dit voort te zetten. Docenten kunnen momenten inplannen in de les om jongeren met elkaar in gesprek te laten gaan. Ook zijn er andere jongeren die zelf psychische problemen hebben (gehad) waarmee jongeren kunnen praten voor ondersteuning.⁹

School, gemeente en relevante organisaties

- **Communiceer direct met jongeren van het mbo.** Stuur vanuit de gemeente, school of de organisatie een brief of kaart persoonlijk gericht aan de jongere om ze te informeren over de nieuwe regels. Zorg dat deze brief niet te veel tekst bevat en ondersteund wordt met afbeeldingen en voorbeelden. Deel hulplijnen en telefoonnummers in de brief waar jongeren (lokaal) naartoe kunnen als ze hulp nodig hebben op emotioneel, fysiek of financieel gebied. Vraag hulp aan lokaal jongerenwerk bij het opzetten van de brief en laat het van tevoren door een aantal jongeren evalueren om te onderzoeken of de boodschap goed genoeg aankomt of aanpassing vereist is.
- **Ondersteun extra bij de anderhalve meter maatregel.** Het is belangrijk om praktisch opgeleide jongeren extra te ondersteunen bij de anderhalve meter samenleving. Zorg voor goede voorbeelden die aandacht trekken en aansluiten bij hun leefwereld, en geef duidelijkheid over de uitvoering. Wat mag wel en wat mag absoluut nog niet. Blijf jongeren ook betrekken bij het opstellen van de maatregelen. Op die manier kan zo goed mogelijk voldaan worden aan de behoeften van praktisch opgeleide jongeren en zullen zij minder moeite hebben met de uitvoering van de regels.

Zorg voor elkaar, houd afstand!

⁸ <https://www.trouw.nl/binnenland/eenzaam-een-belangrijke-eerste-stap-is-om-erover-te-praten-bcedba91/>

⁹ <https://wijzijnmind.nl/corona>

2. ONDERWIJS TIJDENS DE CORONAMAATREGELEN

“Hetgeen wat mij de meeste stress bezorgd is dat er gewoon geen duidelijkheid is. Overigens hebben wij geen één keer echt informatie van onze school ontvangen. En als er dan eens iets gezegd werd was het eigenlijk iets wat we al wisten.” - 21 jaar (V)

Uit het onderzoek is gebleken dat er bij veel jongeren onduidelijkheid is over thuisonderwijs. Communicatie vanuit scholen blijkt gebrekkig: soms is er sprake van helemaal geen communicatie. Jongeren weten niet wat er van hen verwacht wordt en of zij hun diploma op tijd zullen gaan halen. Daarnaast geven veel jongeren aan dat leren vanuit huis lastig is. Een jongere vulde het volgende in: “Ik heb een goeie plek nodig waar ik aan school kan werken” - 18 (M). Omdat stage een groot onderdeel van de studie invulling is, valt voor veel jongeren een deel van hun onderwijsactiviteiten weg.

2.1 Wat vinden jongeren positief aan hun schoolsituatie tijdens de coronatijd?

De vrijheid om hun eigen tijd in te kunnen delen wordt als erg positief ervaren. Ook vinden jongeren het thuisonderwijs prettig en hoeven zij ook in de toekomst niet alle dagen naar school. Doordat de reistijd naar school wegvalt, voelen jongeren zich uitgerust en kunnen ze rustig opstarten. Tot slot benoemt een grote groep het voordeel dat ze

niet afgeleid worden door hun klasgenoten, waardoor het schoolwerk efficiënter gaat.

“Hele dagen thuis, zelf bepalen wanneer je aan schoolwerk gaat. En geen reistijd naar school betekent minimaal een uur extra slapen.” - 20 jaar (V)

2.2 Wat vinden jongeren negatief aan hun schoolsituatie tijdens de coronatijd?

De antwoorden die jongeren invullen bij de vraag over wat zij als negatief ervaren zijn uitgebreider dan de antwoorden op de positieve effecten. Uit de antwoorden blijkt dat veel jongeren duidelijkheid missen over de schooltaken die zij moeten maken. Het is niet duidelijk of en wanneer deze taken moeten worden ingehaald. Naast duidelijkheid is er behoefte aan begrip wanneer door thuissituaties en huiswerk niet op tijd kan worden ingeleverd. Voor de meeste jongeren is het belangrijk om ook hun klasgenoten en docenten fysiek te kunnen zien, alhoewel dat niet dagelijks hoeft.

“Ik kan mij slecht concentreren. Mijn ouders werken ook thuis en omdat zij vaak vergaderingen hebben, zit ik veel in mijn kamer. Ik kan mij niet goed concentreren en heb daarom mijn schoolwerk niet altijd af.” - 19 jaar (M)

2.3 Wat hebben jongeren nodig om weer goed met school te kunnen starten?

Figuur 4 laat de meest gebruikte woorden zien op de vraag “Wat heb jij nodig om weer goed met school te kunnen starten?”. Uit de vragenlijst komt naar voren dat jongeren vooral veel behoefte hebben aan duidelijkheid, structuur en overzicht om weer goed met school te kunnen starten. Jongeren hebben het dan voornamelijk over duidelijkheid over de lesdagen, stages en welke maatregelen er van kracht zijn. Een groot deel van de jongeren geeft aan een gebrek aan motivatie te hebben omdat zij niet op school kunnen werken en thuis sneller afgeleid zijn.

Figuur 4. Wordcloud van meest voorkomende woorden

Meer motivatie. Jongeren geven aan een rustige omgeving nodig te hebben om te werken en de juiste middelen zoals een goede wifi-verbinding en een laptop. Ze willen af en toe naar school kunnen, omdat de wifi thuis niet altijd goed werkt.

“Ik kan in mijn thuissituatie mij slecht concentreren op werk en kan niet vaak mijn kamer uit omdat overal vergaderingen worden gehouden. Dit resulteert erop dat ik werk niet afkrijg en bepaalde projecten niet doe omdat ik er niet aan toe kom, mijn leraren worden hier natuurlijk gefrustreerd van en weten duidelijk niet goed wat ze aan moeten met leerlingen die maar de helft doen van wat er gevraagd wordt, wat bij de leraren ook merkbare irritatie oplevert.” - 20 jaar (M)

Meer duidelijkheid. Het gebrek aan duidelijkheid is voor jongeren een grote stressfactor. Jongeren krijgen meer verantwoordelijkheid over hun eigen schoolwerk, maar

vinden het lastig om hiermee om te gaan. Daarnaast is het essentieel dat school duidelijkheid geeft over wat er verwacht wordt van jongeren en wanneer de (online)lessen plaatsvinden.

“Ik heb behoefte aan meer updates. Niet alleen elke twee weken een mailtje over maatregelen die we al kennen. Maar ook of alle opdrachten goed zijn, hoe sommige dingen in zijn werking gaan, welke maatregelen op school gaan goed en welke niet.” – 18 jaar (M)

Extra begeleiding door tekort aan stage-uren. Veel jongeren kunnen door de coronamaatregelen geen of weinig stage volgen, omdat hun stage niet veilig is of omdat deze abrupt stopt. Zij ervaren hierin weinig betrokkenheid en tegemoetkoming vanuit hun school. Sommige jongeren hebben hun reguliere vakken gehaald, maar mogen pas door als zij ook hun stagepunten behalen. Door hun stagetaken op een andere manier te behalen hopen de jongeren toch door te gaan, hier is echter begeleiding vanuit school nodig. Daarnaast maken jongeren zich zorgen of zij na de zomervakantie met hun stages kunnen starten. Er is onzekerheid over het aanbod van stageplekken, omdat sommige bedrijven gesloten zijn of zich niet openstellen voor extra werknemers op de werkvloer.

“Door de corona kunnen wij nu geen stage lopen. Het enige wat wij nu nog zouden moeten voor de opleiding is stage lopen en examens afleggen. Dan zouden we in 2021 klaar zijn met de opleiding.” – 21 jaar (V)

2.4 Adviezen voor in de praktijk

“Ik weet niet wat we in september moeten doen, mogen we naar school of niet en gaat mijn stage dan wel door?” - 18 jaar, (V)

Ook in het nieuwe studiejaar zal nog een groot deel van de lessen online plaatsvinden. Dit betekent nieuwe regels, ander soort roosters en waarschijnlijk ook andere verwachtingen. Hoe start je in september het beste met de klas? Wat verwachten jongeren van het nieuwe schooljaar? En wat hebben zij nodig? Bij alle schoolmaatregelen is het vooral belangrijk dat hierover duidelijk wordt gecommuniceerd. Zorg voor duidelijkheid over lesdagen, online meetings, stages en welke andere maatregelen er van kracht zijn. En blijf checken of de communicatie naar studenten duidelijk genoeg is. Hieronder volgen een aantal adviezen voor in de praktijk.

School

- **Besteed aandacht aan persoonlijke situatie en laat studenten meepraten.** Gebruik de eerste weken van het schooljaar om met elkaar in gesprek te gaan en verwachtingen naar elkaar uit te spreken. Besteed hierin ook aandacht aan studenten die nieuw zijn op school en de eerstejaars studenten. Voor hen is er extra veel veranderd. Het is belangrijk om begrip en interesse te tonen in hun thuissituatie. Wees op de hoogte over hun situatie en toon flexibiliteit. Besteed in het begin van het jaar voldoende tijd aan persoonlijke aandacht en begeleiding, teambuilding en evaluatie van thuisonderwijs. Geef jongeren ook de mogelijkheid om anoniem te reageren.
- **Stage anders invullen.** Jongeren geven aan dat stages moeten worden ingehaald. Een suggestie die jongeren zelf geven is om praktijkopdrachten die normaal tijdens de stages worden geëxamineerd op school uit te voeren zodat jongeren geen vertraging hoeven op te lopen. **De jongeren in Weert** adviseren om de stagepunten op een andere manier te krijgen. Om ervoor te zorgen dat ze geen achterstand oplopen hebben de jongeren de wens geuit om in de zomervakantie vrijwilligerswerk te doen. Door praktijkopdrachten te koppelen aan vrijwilligerswerk zouden de jongeren stagepunten kunnen verdienen. Deze mogelijkheid wordt nu onderzocht met jongerenwerk en de school.

Gemeente en school

- **Hulp voor kwetsbare jongeren.** Voor thuisonderwijs is het belangrijk dat jongeren de juiste middelen en werkomgeving hebben om zich te kunnen concentreren en om gemotiveerd te zijn voor school. Hierdoor is het belangrijk om ook extra hulpmiddelen voor studenten van het mbo (18+) en werkruimte beschikbaar te stellen voor kwetsbare jongeren of jongeren die thuis niet deze ruimte en mogelijkheden hebben. Inventariseer wat studenten nodig hebben en geef ze de mogelijkheid om op school te werken als dit thuis niet mogelijk is. Blijf als school langer open zodat studenten ook vroeg in de ochtend of in de avond van de schoolruimte gebruik kunnen maken.

Aan de gemeente Weert is het advies gegeven dat er meer mogelijkheden moeten komen voor kwetsbare jongeren die thuis niet de mogelijkheid hebben om geconcentreerd te studeren. Dit geldt voor jongeren die thuis niet de middelen hebben om goed te kunnen studeren of een ingewikkelde thuissituatie hebben. De school kan aan deze jongeren persoonlijke begeleiding bieden door schoolruimtes beschikbaar te stellen.

Nieuwkomersjongeren. In de adviezen van de jongeren aan de gemeente Weert wordt extra aandacht gevraagd voor nieuwkomers. Zij vragen om een speciaal steunpunt in te stellen specifiek voor deze jongeren. Dit is belangrijk omdat zij de taal nog niet machtig zijn, waardoor zij de informatie en maatregelen niet goed begrijpen. Voor corona konden de jonge nieuwkomers hulp vragen bij docenten, stage, of op het werk, maar deze zijn voor een groot deel weggefallen.

3. FINANCIËLE GEZONDHEID VAN JONGEREN IN CORONATIJD

“Ik moet 32 uur in de maand maken en word maar 2x of soms 1x in de week ingepland.”- 19 jaar (M)

“Ik geef geld uit aan online shoppen en eerst deed ik dat zelden.” – 18 jaar (V)

“Mijn moeder zat vast in het buitenland waardoor ik zelf alle kosten moest volbrengen.” – 19 jaar (V)

Meer dan 40 procent van de ondervraagde jongeren is zijn bijbaan verloren of kon minder uren werken door de coronamaatregelen. Sommige geven aan dat zij ook meer zijn gaan lenen bij de DUO om ervoor te kunnen zorgen dat zij rond konden komen. Het verliezen van hun (bij)baan en het feit dat veel jongeren minder uren konden werken, is van directe invloed op hun financiële situatie.

3.1 Invloed van de coronamaatregelen op de financiën van jongeren

Aan jongeren is gevraagd welke invloed de coronacrisis heeft op hun inkomen. Uit Figuur 5 blijkt dat de inkomsten van bijna de helft van de jongeren gelijk is gebleven. Voor de coronacrisis had ruim de helft van de jongeren een bijbaan.

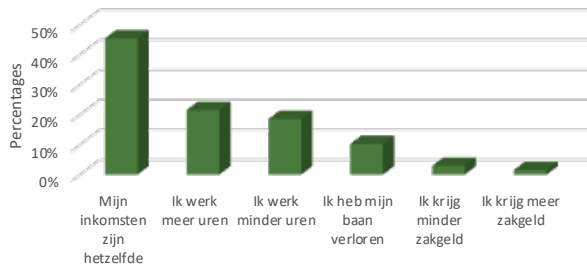
Voor jongeren die een bijbaan of stage hebben verloren, hebben de coronamaatregelen echter meer impact gehad. “Ik zou 1 april aan een baan beginnen, maar dat werd 1 juni,” vertelde iemand (22 jaar (V)). Een aantal bijbanen zijn tijdelijk of helemaal stopgezet. Daarnaast was bijna de helft van de jongeren afhankelijk van hun inkomsten via studiefinanciering of een lening. Ook een groot aantal jongeren geeft aan nog financieel afhankelijk te zijn van hun ouders.

“Ik had een bijbaan maar door corona niet, heb nu alleen lening van duo om dingen te kunnen betalen.” - 19 jaar (M)

“Werkte eerder 10 uurtjes in de week, nu ongeveer 4 tot 6 uurtjes in de week.” - 17 jaar (V)

Voornamelijk jongeren die in de horeca werkten, hadden het moeilijk. Jongeren die stage liepen in de zorg gaven juist aan meer te kunnen werken. Maar dit was niet bij alle stageplekken in de zorg het geval. Zo gaf iemand aan “Door corona een tijd niet mogen werken door mijn bijbaan in de zorg.” – meisje (20). Jongeren die in de supermarkt werkten hadden het extra druk en werden zelfs meer uren ingepland.

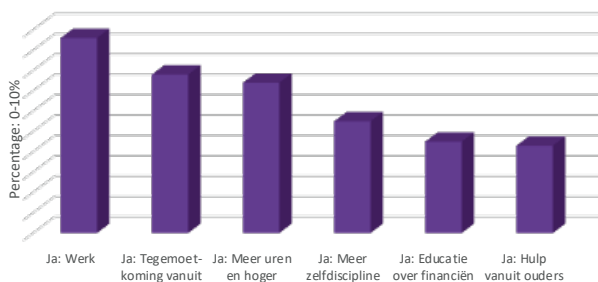
Wat voor invloed hebben de coronamaatregelen op jouw inkomsten?

Figuur 5. Wat voor invloed hebben de coronamaatregelen op de inkomsten van jongeren

3.2 Welke hulp hebben jongeren nodig om niet in de geldproblemen te komen?

Jongeren die wel hulp nodig hebben (39,1%)

Figuur 6: Jongeren die wel hulp nodig hebben

Aan de jongeren is gevraagd wat voor hulp zij denken nodig te hebben om niet in financiële problemen terecht te komen als gevolg van de coronamaatregelen. Ongeveer 60% van de deelnemers geeft aan op dit moment geen hulp nodig te hebben. Jongeren krijgen genoeg zakgeld of geven aan goed met hun geld om te kunnen gaan.

“Ik zou zeggen dat het lesgeld moet worden gestaakt voor leerlingen die echt niks kunnen doen en kunnen bewijzen dat ze bijna/ tot geen les hebben gekregen.” – 20 jaar (V)

Jongeren die wel hulp nodig hebben hopen dat de overheid hen tegemoet kan komen door middel van een verhoogde studiefinanciering of de mogelijkheid tot kwijtschelding van schoolkosten. Daarnaast kan de overheid erop inzetten om meer financiële educatie te geven, zodat jongeren weten hoe zij met hun financiën moeten omgaan. Ook wil een kleiner percentage jongeren graag meer werken en meer

verdiene (7,4%) of hebben zij werk nodig (9,6%). Tot slot geven jongeren aan dat de oplossing bij henzelf ligt en in de discipline om minder uit te geven en vooral niet te veel online te kopen.

3.3 Adviezen voor in de praktijk

De gevolgen voor de financiële situatie van jongeren na de eerste coronagolf in Nederland worden steeds inzichtelijker. Naar voren komt dat jongeren het hardst worden getroffen en er 139.000 minder werkende jongeren zijn sinds corona.¹⁰ Van de ondervraagde jongeren geeft bijna 40 procent aan hulp nodig te hebben om niet in de geldproblemen te komen. Om te zorgen dat de problematiek niet verergert, moet aan de volgende punten meer aandacht moeten worden besteed.

Tegemoetkoming vanuit de overheid. De overheid heeft extra geld vrijgemaakt zodat mbo instellingen financiële hulp kunnen aanvragen bij het bieden van hulp en maatwerk. Het is belangrijk dat scholen jongeren wijzen op de steun die de Rijksoverheid biedt.¹¹ Uit het onderzoek blijkt dat sommige jongeren zich in de steek gelaten voelen en het idee hebben dat zij onterecht schoolgeld moeten betalen. Het is daarom belangrijk om jongeren mee te nemen in de beslissingen die de Rijksoverheid maakt. Daarbij hoort onderzoek of de uitleg van de Rijksoverheid voldoende is of dat jongeren extra uitleg nodig hebben. Doe dit samen met de jongeren. Verder geven jongeren aan dat **extra financiële ondersteuning** gewenst is als zij hun stage en/of baan zijn kwijtgeraakt. Veel jongeren zitten in onzekerheid omdat zij niet weten wanneer stages weer van start gaan.

School

- **Educatie over financiën.** Er is grote behoefte aan financiële educatie. Jongeren geven in adviezen al langer aan dat goede financiële educatie essentieel is voor een financiële weerbare opvoeding. Gemeenten hebben eerder aangegeven dat zij financiële educatie in het schoolcurriculum willen hebben, iets dat op dit moment niet het geval is.¹² Wijzer in Geldzaken is bezig om de Week van het Geld ook op het mbo te introduceren zodat financiële educatie structureel wordt binnen het mbo. Naast de Week van het Geld is vaker terugkerende financiële educatie wenselijk.

“Ik heb nodig om een overzichtje samen met iemand maken ... En samen kijken hoe ik zo min mogelijk kan lenen van Duo.” – 18 jaar (V)

¹⁰ <https://nos.nl/collectie/13824/artikel/2337738-139-000-minder-werkende-jongeren-sinds-corona>

¹¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financiering-onderwijs/extra-geld-onderwijs-door-coronacrisis>

¹² Save the Children & Defence for Children (2019), Kansen voor Kinderen: een postcodetombola?. <https://www.savethechildren.nl/sci-nl/files/2e/2e52f87b-9671-458b-94ab-12b51bb9ce39.pdf>

Binnen financiële educatie moet extra aandacht uitgaan naar zelfdiscipline omtrent geld. Jongeren geven aan dat zelfdiscipline lastig is en willen graag meer baas over eigen geld zijn. Een primaire rol in financiële educatie is weggelegd voor de ouders en familie. Het grootste deel van de jongeren geeft aan dat ze naar hun ouders of familie zouden stappen als ze hulp nodig hebben. Om deze groep jongeren te helpen is het van belang dat ouders en familie weten hoe zij jongeren moeten ondersteunen, zodat zij beter geholpen worden. Daarnaast is er een tweede groep jongeren die niet zo makkelijk naar ouders of familie kunnen stappen. Waar kunnen deze jongeren terecht voor vragen en/of hulp? Jongeren gebruiken hiervoor simpele zoektermen op internet. Zorg daarom voor simpele pagina's voor jongeren geschreven in hun eigen taal. Maak hiervoor gebruik van veel afbeeldingen en beeldende informatie. Verder kan de zoektocht naar hulp op internet onderdeel zijn van de les zodat inzichtelijk wordt waar de jongeren tegen aanlopen.

- Structuur en (online) aankopen. Een opvallend resultaat uit dit onderzoek is het feit dat een gedeelte van de jongeren aangeeft uit verveling of door het missen van structuur impulsieve online aankopen te doen. Jongeren vertellen over verveling tijdens online lessen waarbij er gezocht wordt naar kleren, gadgets of games.

“Dingen om te doen heb ik nodig, zoals school, zodat je minder snel geld uitgeeft aan onnodige dingen zoals drugs/games.” – 19 jaar (M)

Het kan interessant zijn voor docenten om te checken wie welk online koopgedrag vertoont en te vragen wat zij nodig hebben om minder impulsieve aankopen te doen.

4. VEEL GESTELDE VRAGEN VAN JONGEREN VAN HET MBO AAN PREMIER RUTTE

“Wanneer gaan we weer eens normaal doen?”
ouder dan 23 (V)

Aan de jongeren is gevraagd wat zij aan premier Rutte zouden vragen als zij de kans krijgen om hem te interviewen. Naast veel vragen over ‘het nieuwe normaal’, het anders behandelen van mbo’ers en school kreeg de premier ook veel complimenten: “*ik zou hem geen vraag stellen, maar zeggen dat hij het goed doet.*” – 19 jaar (V) Veel gestelde vragen geven een goed beeld weer van de problemen die jongeren van het mbo op dit moment ondervinden en welke informatie onduidelijk is. **Onderstaande vragen kunnen u daarom extra helpen in de ondersteuning en het nog beter informeren van praktisch opgeleide jongeren.**

Er zijn **meer dan 100 vragen gesteld over anderhalve meter samenleving en de toekomst.** Er heerst veel onduidelijkheid, maar ook veel ongeduld bij jongeren.

1. Ik vind het onduidelijk wat wel niet mag en hoeveel mensen ik mag zien.
2. Blijven wij in Nederland voor altijd in een 1,5 meter economie?
3. Hoe kan het dat mijn vriendinnen en ik hebben gehoord dat je met 10 mensen op 1,5 meter een groep mag vormen maar dat dat daarna nergens terug te vinden was online?

Ook waren er **meer dan 60 vragen over school en studie.**

1. Het lijkt alsof mbo'ers niet belangrijk zijn voor u. Is dat ook zo? Waarom hebben jullie het zo weinig over mbo'ers gehad?
2. Hoe kunnen we de praktijk gemist lessen op school inhalen op tijd zonder druk te krijgen?
3. Wat gebeurt er met het geld van studenten die momenteel niet naar school kunnen. En waarom hoge opleidingen meer aandacht krijgen. Of Kunt u mbo studenten financieel ondersteunen?
4. Waarom slagen mbo studenten niet net zoals middelbare?
5. Waarom is er zoveel onduidelijkheid over de mbosector? Het lijkt alsof wij vergeten worden terwijl wij ook recht hebben op duidelijkheid net als basisscholen, VO scholen, hbo en dergelijke.
6. Waarom mochten alle mbo's nog open blijven aan het begin van de lockdown. Hbo's en universiteiten gingen dicht en mbo's vielen onder de middelbare scholen en de basisscholen. Hoezo dat? Want nu mogen wij pas per 15 juni weer naar school. Dus vallen we weer onder het hoge onderwijs. Of Ik denk dat het voor de toekomst handig is als de hbo's en mbo's op hetzelfde manier worden behandeld in een pandemie zoals deze.

Persoonlijke vragen aan premier Rutte

1. Krijgt u genoeg slaap tijdens deze crisis? (meerdere keren gesteld)
2. Wat vindt u zelf moeilijk om aan te houden qua maatregelen? Voelt u zich soms slecht en te gestresst?
3. Let u een beetje op andere ministers?
4. Kent u iemand persoonlijk die is geraakt door corona?
5. Wat mist u het meeste in corona tijd?
6. Bent u zelf bang dat u misschien Covid-19 kan oplopen, zo ja, hoe zou u en de rest van Nederland, reageren denkt u?
7. Of hij het moeilijk vindt dat wat hij ook doet mensen boos op hem zullen zijn voor zijn beslissing. En hoe dat invloed heeft op zijn keuzes.

5. CONCLUSIE

In september gaan jongeren weer starten met hun mbo opleiding. Ook in het nieuwe schooljaar gelden maatregelen met betrekking tot de anderhalve meter afstand. Er komen aangepaste lesroosters en verspreidingsregels. Daarnaast vindt ook in het nieuwe studiejaar het onderwijs voor een deel online plaats.¹³ Dit rapport toont de resultaten van het onderzoek dat is uitgezet om praktisch opgeleide jongeren in coronatijden een stem te geven. Daarnaast deed premier Rutte een oproep aan jongeren om hun stem te laten horen. Veel jongeren reageerden hierop, maar de groep mbo jongeren is hierin ondervertegenwoordigd en heeft niet het gevoel dat hun stem ertoe doet. Daarom ook de oproep om ook in gesprek te gaan met mbo jongeren. Betrek ze bij de plannen, vraag ze om advies, evalueer de maatregelen en ga het gesprek aan.

De vragenlijst heeft zich gericht op drie verschillende gebieden, namelijk: de algemene ervaringen van mbo jongeren in corona tijd, specifieke ervaringen van mbo jongeren in het onderwijs en de financiële gevolgen in corona tijd. Om ervoor te zorgen dat jongeren in september weer goed met hun studie te kunnen starten worden kort de belangrijkste resultaten genoemd:

Hulp voor kwetsbare jongeren en individuele situaties. Besteed in het begin van het jaar voldoende tijd aan persoonlijke aandacht en begeleiding, teambuilding en evaluatie van thuisonderwijs. Extra aandacht zal uit moeten gaan naar nieuwkomers. Zij vinden de taal nog lastig en hebben meer moeite met het begrijpen van de maatregelen. Verder moet er meer aandacht komen voor het onderwerp eenzaamheid en gevoelens die daarbij horen zoals bijvoorbeeld angst en stress.

Educatie over financiën. Binnen financiële educatie moet extra aandacht komen voor zelfdiscipline rondom geld. Er worden meer (online) aankopen gedaan dan normaal. Een primaire rol in financiële educatie is weggelegd voor ouders en familie. Het grootste deel van de jongeren geeft aan dat ze naar ouders of familie zouden stappen als ze hulp nodig hebben. Daarnaast is er een tweede groep jongeren die niet zo makkelijk naar ouders of familie kunnen stappen. Het is belangrijk om te zorgen dat ook deze groep een plek heeft om naartoe te gaan voor vragen of hulp.

Duidelijke communicatie over regels en tegemoetkoming overheid. Het is belangrijk dat scholen jongeren wijzen op de beslissingen die de overheid maakt. Communiceer met jongeren over de regels, blijf controleren over het duidelijk voor ze is en kijk op welke manier deze het beste vormgegeven kan worden op school en in het dagelijks leven. Besteed voldoende aandacht aan de praktische uitvoering van de 1,5 meter regel.

Structuur, verveling en invulling stage. Zorg voor zoveel mogelijk structuur en duidelijkheid. Bespreek verwachtingen met de jongeren. Wat verwacht school van hen? En wat verwachten zij van school? Wees creatief in de invulling van de stage door bijvoorbeeld extra activiteiten te organiseren voor stagepunten of biedt vrijwilligerswerk aan. Op deze manier worden tegelijkertijd sociale contacten gestimuleerd en hebben jongeren minder te maken met verveling.

Tot slot doen wij dezelfde oproep als premier Rutte. Wij vinden het belangrijk dat mbo jongeren mee worden genomen in denk- en besluitprocessen die van invloed zijn op hun leven. De jongeren zullen nieuwe inzichten geven en helpen om het beleid beter aan te laten passen bij de leefwereld van de jongeren en de anderhalve meter samenleving.

¹³ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/ouders-scholieren-en-studenten-kinderopvang-en-onderwijs/middelbaar-beroepsonderwijs-mbo>

HANDVATTEN VOOR BELEIDSMAKERS OM JONGEREN TE BETREKKEN

SPEAKING MINDS

Zeg wat je doet en doe wat je zegt.

Openheid over het proces van beleidsvorming en het nakomen van afspraken zorgt ervoor dat negatieve attitudes van jongeren verminderen. Hierdoor zullen zij meer gaan participeren. Vergeet nooit om terug te koppelen als u advies heeft gekregen van jongeren of met hen gesproken heeft.

Lokale organisaties met kennis

Maak gebruik van lokale organisaties die dichtbij de jongeren staan en weten hoe ze de koppeling kunnen maken tussen jongeren en beleidsmakers. Zij spreken de taal van jongeren, zijn laagdrempelig en weten jongeren makkelijker te bereiken. Ga naar jongeren toe. Dit werkt tijd- en kostenbesparend!

Wees bereid om zelf ook te delen.

Wees oprecht geïnteresseerd. Stel veel open vragen. Laat elkaar uitpraten. Luister. Wees bereid om je kwetsbaar tegenover de jongeren op te stellen als u van jongeren verwacht dat ze zich openstellen naar u. Alleen door zelf het goede voorbeeld te geven, is het mogelijk om een mooi, eerlijk, oprecht en gelijkwaardig gesprek met elkaar te hebben.

"Dat er naar mij geluisterd wordt en niet om even te laten zien hoe goed ze bezig zijn."

Anoniem,
26 jaar

Praktische voorbeelden

1. Vraag hoe de jongeren geïnformeerd willen blijven over de ontwikkelingen. Dit kan via Whatsapp, Telegram, e-mail of een online of offline bijeenkomst. Plan deze gelijk zodat jongeren er gelijk rekening mee kunnen houden.
2. Lokale scholen en jongerenwerk zijn plekken waar jongeren al van nature veel komen. Bel niet, maar ga langs! U kan vragen of u kan aanhaken bij een les maatschappijleer of burgerschap of meelopen met jongerenwerk.
3. Vraag aan jongeren over welke onderwerpen zij het graag willen hebben in plaats van vooraf de agenda te bepalen. Geef aan tot hoe laat het duurt en hoe het programma eruit ziet. Maak gebruik van anonieme werkvormen. Deel iets persoonlijks.

Bezoek onze website voor meer informatie over onze trajecten in samenwerking met gemeenten, scholen en lokaal jongerenwerk om jongeren te betrekken bij lokale beleidsvorming.

Voor meer informatie mail naar info@speakingminds.nl